

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Кафедра української літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи

_____ доц.Гусєв С.О.

« ____ » _____ 20 ____ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРИ**

підготовки бакалавра

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Додаткової предметної спеціальності 014.021 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Освітня програма Середня освіта. Українська мова і література, англійська мова))

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Вінниця – 20__ рік

Робоча програма обов'язкової навчальної дисципліни «**Методика навчання літератури**» для студентів за спеціальністю 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) з додаткової предметної спеціальності 014.021 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Мова навчання – українська

« ____ » _____, 20__ року __ с.

Розробник: Віннічук А.П., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української літератури.

Протокол від « ____ » _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри
української літератури

доц. Віннічук А.П.

« ____ » _____ 20__ року

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха.

Протокол від « ____ » _____ 20__ року № ____

Голова навчально-методичної комісії факультету
філології й журналістики
імені Михайла Стельмаха

доц. Кухар Н.І.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, додаткова спеціалізація/спеціальність, освітня програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова	
Індивідуальне науково- дослідне завдання – укладання методичного портфолію	Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки:	
		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 120	Додаткова предметна спеціальність 014.021 Середня освіта (Мова і література (англійська)) Освітня програма Середня освіта. Українська мова і література, англійська мова	Семестр	
		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,1 самостійної роботи студента – 3,5	Ступінь вищої освіти: <i>бакалавр</i>	18 год.	6 год
		Практичні, семінарські	
		30 год.	14 год
		Лабораторні	
		8 год.	2 год
		Самостійна робота	
		44 год.	78 год
		Індивідуальні завдання:	
20 год.	20 год		
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 47 % / 53 %

для заочної форми навчання – 18,3% / 81,7 %

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета навчальної дисципліни «Методика навчання літератури» – системно й послідовно висвітлити здобутки української методики навчання літератури як науки в загальноєвропейському дидактичному контексті, сформувати в майбутніх учителів

української літератури теоретико-методичні знання та професійно-методичні вміння й навички організації літературної освіти в середніх навчальних закладах різного типу.

2.2. Завдання вивчення дисципліни передбачають:

- формування творчого вчителя літератури, здатного безперервно вдосконалювати свої професійні якості, сприймати й розширювати засвоєний передовий педагогічний досвід, а також продукувати новий;

- засвоєння студентами системи теоретико-методичних знань та формування в них професійно-методичних умінь і навичок, необхідних для викладання літератури в сучасній школі;

- формування чіткого уявлення про специфіку шкільного предмета літератури, закони літературного розвитку учня, про історичну зміну методів викладання літератури;

- розвиток мотиваційної спрямованості на створення індивідуального досвіду викладання української літератури в освітніх закладах різних форм і типів;

- формування в студентів дослідницьких навичок, умінь проводити педагогічний експеримент;

- підготовка до професійної діяльності в умовах розбудови нової системи освіти в незалежній Україні;

- виховання в молодого покоління високих громадянських ідеалів, суспільної активності та загальнолюдських моральних цінностей.

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності: здатність до усвідомлення своєрідності методики навчання літератури як науки; здатність до розуміння основних етапів розвитку методики; здатність до аналізу найважливіших праць учених-методистів минулого та сучасності.

2.3.2. Фахові компетентності: знання видів планування роботи вчителя літератури; розуміння традиційних та інноваційних методів і прийомів викладання літератури; умінь застосовувати теоретичні знання на практиці.

2.4. Програмні результати навчання: знати своєрідність методики навчання літератури як науки, її завдання, складові та джерела розвитку; знати основні етапи розвитку методики та найважливіші праці вчених-методистів минулого та сучасності; аналізувати традиційні та інноваційні методи і прийоми викладання літератури; знати типологію традиційних та інноваційних уроків літератури; знати види планування роботи вчителя літератури.

3. Програма навчальної дисципліни «Методика навчання української літератури»

Розділ 1. Методика навчання української літератури: історія і сучасність

Тема 1. Методика навчання української літератури як наука

Інформаційний обсяг. Література як вид мистецтва і як шкільний предмет. Специфіка української літератури в парадигмі навчальних предметів загальноосвітніх закладів різного типу. Короткий історичний огляд становлення предмету. Зміст і структура шкільного курсу української літератури. **Особлива роль уроків літератури в освітньому просторі сучасної загальноосвітньої школи.** Інтегральний характер завдань викладання: формування в учнів світогляду і високих моральних якостей, збагачення в них патріотичних почуттів, розвиток відтворювальної уяви, творчих здібностей, образного й логічного мислення, усного та писемного мовлення тощо. **Креативогенна сутність викладання літератури. Особливості професійно-педагогічної діяльності вчителя-**

словесника. Дискусії з питань поліпшення методики вивчення в школі художніх творів. Проблеми піднесення читацької культури школярів.

Методика викладання літератури як наука. Визначення терміну. Предмет дослідження, місце в системі інших наук, наукові методи дослідження.

Творчий характер методики викладання літератури. Своєрідність методики викладання літератури як науки, її складові частини і джерела розвитку, творча природа їхньої кореляції та взаємозв'язків. Методологічні основи вивчення літератури в школі. Динамічні зв'язки методики літератури із суміжними науками. Характеристика праць відомих методистів. Творче осмислення в педагогічній практиці загальноосвітніх закладів здобутків наукової методичної думки. Нова методична література й періодика.

Методи наукового дослідження (педагогічний експеримент, спостереження, бесіди, інтер'ювання, анкетування тощо), їх творча основа.

Тема 2. Генеза методики навчання літератури в школі.

Інформаційний обсяг. Передумови зародження методики викладання літератури. Генеза проблеми вчителя-словесника в методичній науці та шкільній практиці. Становлення методики викладання літератури як науки: її зародження в епоху братських шкіл. Роль у її становленні Мелентія Смотрицького, Івана Вишенського, Феофана Прокоповича. Вплив філософії та освітньої діяльності Г. Сковороди, думок провідних діячів ХІХ ст. (Т. Шевченка, Д. Глібова, І. Нечуя-Левицького, Лесі Українки, Б. Грінченка, Х. Алчевської, С. Васильченка та ін.).

Реакційно-схоластичний характер викладання літератури в школах імперської Росії. Боротьба за право навчатися рідною мовою. Стан вивчення української літератури в школах Австро-Угорської імперії та в умовах окупації західних земель України Польщею. Критика І. Франком викладання літератури в Галичині. Значення його педагогічних праць для утвердження й збагачення прогресивних методичних поглядів.

Проблеми розвитку методичної думки в ХХ ст. Набутки і втрати методики 20-40 рр. Роль педагогічної спадщини А.Макаренка та В.Сухомлинського в розвитку методики викладання літератури. Методичні пошуки 50-80 рр. Праці О. Дорошкевича, А. Машкіна, П.Волинського, Т. І. Ф. Бугайків, О. Мазуркевича, О. Білецького, Є. Пасічника, К. Фролової, О. Бандури, Н. Волошиної, Б. Степанишина, Л. Мірошниченко, Г. Клочка та ін.

Сучасний стан методичної науки, напрями й проблематика досліджень: екзистенціально-діалогічна концепція (Г. Токмань), компаративне вивчення літератури (А. Градовський), вивчення літератури у взаємозв'язках з різними видами мистецтва (С. Жила), навчально-технологічна концепція літературного аналізу (А. Ситченко), розвиток читацької діяльності старшокласників (О. Ісаєва), креативно-інноваційна стратегія методики навчання літератури (О. Куцевол).

Методична творчість учителя літератури. Пошуки нових методів, форм і методичних прийомів викладання літератури. Характеристика фундаментальних праць українських методистів, творчий характер їхніх науково-методичних пошуків. Перспективи розвитку методичної науки.

Тема 3. Учитель-словесник та його професійні якості

Інформаційний обсяг. Основні рівні професійної підготовленості словесника: філософсько-методологічний, культурологічний, літературознавчий, психолого-

педагогічний, методичний – засвоєння теоретико-методичних знань, оволодіння професійно-методичними вміннями й навичками.

Модель професійної діяльності вчителя літератури, її структурні компоненти: художньо-дослідницька, методична, психолого-педагогічна, комунікативна. **Креативні якості, професійно необхідні для творчого викладання літератури в середніх загальноосвітніх закладах різного типу (інтелектуальні, емоційно-вольові, мотиваційні, екзистенціальні, комунікативні, естетичні).** Дослідницькі, конструкторські, організаторські, комунікативні вміння й навички вчителя.

Учителі-новатори як взірць педагогічної майстерності, їхній методичний досвід.

Новаторські пошуки вчителів-словесників України та Вінниччини.

Тема 4. Особливості сприймання художньої літератури

Індивідуально-творчий характер художнього сприймання читачами літературного твору (рецептивна, діалогічна й герменевтична концепція). Інформаційний обсяг.

Залежність сприймання від рівня літературного розвитку учнів, життєвого досвіду, характеру відтворювальної уяви, креативних здібностей, емоційної вразливості (емпатійності), читацьких інтересів та інших факторів. Роль уяви в інтелектуальному та емоційному освоєнні твору, умови, що забезпечують відтворювальну уяву та сприяють розвитку творчої уяви. Важливість інтенсифікації творчого, активного характеру засвоєння явищ літератури.

Основні етапи літературного розвитку школярів. Сприймання художньої літератури учнями молодшого і старшого підліткового віку. Характер сприймання мистецтва слова в роки ранньої юності. Закономірності формування художніх запитів, зумовлені соціальними та національними факторами.

Розділ 2. Сучасний урок літератури.

Тема 1. Урок літератури, його структура

Інформаційний обсяг. Урок як основна форма літературної освіти школярів. **Своєрідність і креативогенна природа уроку літератури: специфічність художньої інформації, яку засвоюють учні; діалогічність спілкування, заснована на індивідуально-творчому сприйнятті мистецького явища; емоційна наснаженість уроків, поєднання логічного й естетичного аспектів – літературознавчого та літературного матеріалу; необхідність створення на них атмосфери мистецтва, внутрішньої схвильованості, стимулювання в учнів художніх вражень, естетичних переживань, емпатії, відтворювальної і творчої уяви.**

Моделювання уроку літератури як творчий процес. Критерії ефективності уроків літератури у світлі вимог оптимізації навчального процесу. Забезпечення єдності навчання, виховання й літературного розвитку школярів. Взаємозв'язок на уроках фронтальних, групових та індивідуальних форм навчальної роботи. Диференціація та індивідуалізація завдань. Внутрішня цілісність уроку як одна з необхідних умов його ефективності. Навчальні ситуації і їх логічна вмотивованість. **Характеристика основних елементів уроку, які продиктовані логікою навчального процесу. Особливості побудови уроків літератури з творчих позицій.** Формування узагальнених знань як одна з необхідних умов розумового розвитку школярів.

Урок як окрема ланка в загальній системі уроків. Системний підхід до оцінки уроку. Урахування комплексу ідеологічних, психологічних, педагогічних, гігієнічних, етичних вимог.

Поняття про педагогічну імпровізацію на уроці літератури.

Тема 2. Типологія уроків літератури

Інформаційний обсяг. Проблема типології уроків літератури. Класифікація уроків на основі характеру дидактичних завдань, форм і методів роботи; змісту й характеру матеріалу, що вивчається; рівнів пізнавальної активності школярів. **Поняття про інноваційний урок.** Різновиди інноваційних уроків літератури (компаративного аналізу, культурологічного аналізу, інтегрований урок, урок-гра, урок-дискусія, урок-концерт, літературно-музична композиція, урок-прес-конференція, урок-екскурсія та ін.).

Урок позакласного читання та літератури рідного краю, їх значення для літературної освіти й розвитку школярів.

Тема 3. Методи навчання літератури в школі

Інформаційний обсяг. Поняття про методи і прийоми викладання літератури. Дискусії з приводу класифікації методів викладання літератури. Визначення методів на основі джерел знань, логічних форм мислення та інших критеріїв. Словесні методи вивчення літератури (шкільна лекція, бесіда та її різновиди, творче читання та його прийоми, художня розповідь). Засоби навчання та наочні методи (ілюстрування, зорове унаочнення, ТЗН).

Сутність прийомів викладання.

Види навчальної діяльності учнів.

Удосконалення і пошуки нових форм і методів навчання. Інноваційні методи, прийоми і форми навчальної діяльності учнів на уроках літератури. Раціональний характер вибору методів навчання; необхідність багатоаспектного підходу до їх застосування. Творчі види навчальної діяльності учнів як засіб формування інтересу до літератури. Удосконалення форм самостійної роботи. Різновиди семінарських занять з літератури в старших класах. Компенсаторні можливості методів, основні фактори, від яких залежить їх вибір.

Проблемність на уроках літератури, її наукові основи

Доцільне, ефективне і творче поєднання на уроках літератури пошуково-дослідницьких репродуктивних видів навчальної діяльності учнів. Шляхи створення проблемних ситуацій.

4. Структура навчальної дисципліни «Методика навчання літератури»

Назва розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		лк	пз	лаб	інд	с.р.		лк	пз	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
РОЗДІЛ I. Методика навчання літератури: історія і сучасність													
Тема 1. Методика навчання літератури як наука	6	2				4	10	1	2				7
Тема 2. Генеза методики навчання літератури в школі.	12	4	2		2	4	18		2	1	5		10

Сучасні проблеми методичної науки													
Тема 3. Учитель-словесник та його професійні якості. Т.3.1. Аналіз шкільних програм та підручників для середньої ланки ЗОШ. Методика роботи з ними. Т.3.2. Аналіз шкільних програм та підручників для старшої ланки ЗОШ. Методика роботи з ними.	16	2	2	2		4	18	1		2		5	10
Тема 4. Особливості сприймання художнього Твору	17	2	4	2	4	4	14	1	2	1			10
Разом	50	10	14	4	6	16	60	3	8	2		10	37
РОЗДІЛ 2. Сучасний урок української літератури													
Тема 1. Планування роботи вчителя літератури. Календарне і тематичне планування. Урок літератури, його структура. Т.1.1. Моделювання календарного й тематичного планів. Т.1.2. Моделювання поурочного плану-конспекту.	20	2	4		4	6	24	1	3			5	15
Тема 2. Типологія уроків літератури. Традиційні та інноваційні уроки.	23	2	6		5	10	19	1	3				15
Тема 3. Методи і прийоми навчання літератури. Традиційні та інноваційні методи.	27	4	6		5	12	17	1				5	11
Разом	70	8	16	4	14	28	60	3	6			10	41
Усього годин	120	18	30	8	20	44	120	6	14	2		20	78

5. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
1	Генеza методики навчання літератури в школі. Традиції й новаторство методики літератури.	4	4
2	Учитель-словесник та його професійні якості. Особливості сприймання художнього твору.	4	
3	Аналіз шкільних програм та підручників для середньої ланки ЗОШ	4	4
4	Аналіз шкільних програм та підручників і хрестоматій для	4	4

	старшої ланки ЗОШ		
5	Планування роботи вчителя літератури. Урок літератури, його структура	6	
6	Типологія уроків літератури.	4	2
7	Методи і прийоми навчання літератури.	6	
Разом		30	14

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
1	Методика роботи зі шкільними програмами з літератури в середній ланці ЗОШ	1	
2.	Методика роботи зі шкільними підручниками з літератури в середній ланці ЗОШ		
3.	Методика роботи зі шкільними програмами з літератури в старшій ланці ЗОШ	1	1
4.	Методика роботи зі шкільними підручниками й хрестоматіями з літератури в старшій ланці ЗОШ	1	
5.	Учитель-словесник та його професійні якості.		
6.	Моделювання календарного й тематичного планів.	1	
7.	Творча лабораторія вчителя-словесника. Підготовка учителя до уроку літератури. Добір матеріалу. Етапи уроку (моделювання).	1	
8.	Моделювання поурочного плану-конспекту.		
9.	Вимоги до аналізу уроку. Спостереження та самоаналіз.	1	1
10.	Типологія уроків літератури. Традиційні уроки (моделювання).		
11.	Типологія уроків літератури. Інноваційні уроки (моделювання).	1	
12.	Традиційні методи і прийоми навчання літератури (моделювання).	1	
Разом		8	2

7. Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.			
2.			
УСЬОГО ГОДИН			

Навчальним планом не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
1.	Методика навчання літератури як наука.	4	10
2.	Генеza методики навчання української та світової літератури в школі.	6	11
3.	Учитель-словесник та його професійні якості.	4	10

4.	Особливості сприймання художнього твору	8	10
5.	Планування роботи вчителя літератури. Урок літератури, його структура	10	11
6.	Типологія уроків літератури. Інноваційні технології у вивченні літератури	6	11
7.	Методи і прийоми навчання літератури. Наочні посібники й технічні засоби навчання на уроках літератури	6	15
Разом		44	78

9. Індивідуальні завдання

1. Вивчення словесності в Києво-Могилянській Академії.
2. Іван Вишенський та Григорій Сковорода про вивчення літератури.
3. Українські письменники (Тарас Шевченко, Пантелеймон Куліш, Іван Нечуй-Левицький, Степан Васильченко) про виховну роль літератури.
4. Питання літературної освіти в художніх творах та науково-публіцистичних працях Івана Франка.
5. Роль Бориса Грінченка в становленні літературної освіти в Україні.
6. Внесок Христини Алчевської, Михайла Коцюбинського, Степана Васильченка в розвиток літературної освіти дорослих і дітей.
7. Роль Олександра Дорошкевича в становленні української методики першої третини ХХ ст.
8. Написати реферат про педагогічні ідеї, методичну спадщину Христини Алчевської, Тетяни Бугайко та Федора Бугайко, Бориса Грінченка, Олександра Мазуркевича, Євгена Пасічника, Софії Русової, Бориса Степанишина, Ганни Токмань, Івана Франка (на вибір).
9. На основі зібраного матеріалу написати творчу роботу «Портрет ученого-методиста» про одного з діячів української методики (на вибір – Олександр Дорошкевич, Тетяна Бугайко, Федір Бугайко, Кіндрат Сторчак, Олександр Мазуркевич, Болеслав Буяльський, Борис Степанишин, Євген Пасічник, Лідія Худаш, К.Ходосов, Є.Жицький, Іван Синиця, Євгенія Кучеренко, Ангеліна Коржупова, Олександра Бандура, Всеволод Неділько, Ніла Волошина, Василь Цимбалюк, Світлана Жила, Анатолій Градовський, Анатолій Ситченко, Ганна Токмань, Анатолій Подолинний, Ольга Куцевол та ін.).
10. Написати відгук на одну з рекомендованих у списку літератури методичну працю
11. Створити дайджест цінних думок та рекомендацій щодо вивчення певних художніх творів, прочитаних на сторінках методичних часописів.
12. Розгляньте й схарактеризуйте основні розділи чинних програм з літератури для 5-12 класів загальноосвітніх шкіл.
13. Проаналізуйте програми з літератури для гуманітарних ліцеїв та гімназій.
14. Ознайомтесь й оцініть зміст і структуру програми профільного вивчення української літератури за ред. І. Ф. Семенюка та В. І. Цимбалюка.
15. Ознайомтесь й оцініть зміст і структуру програм профільного вивчення літератури факультативного курсу.
16. Проаналізуйте підручники різних авторів за такою схемою:
 - ✓ відповідність чинній програмі з предмета та рівню його вивчення;

- ✓ чіткість структурування навчального матеріалу в змісті книги;
- ✓ наукова коректність змісту, повнота розкриття основних положень, використання загальноприйнятої наукової термінології;
- ✓ зміст біографічних відомостей про письменника;
- ✓ добір художніх творів;
- ✓ спрямованість методичного апарату підручника на розвиток мислення, уяви, мовлення, творчих здібностей учнів;
- ✓ робота з теоретико-літературними поняттями;
- ✓ диференційованість домашніх завдань;
- ✓ забезпечення міжпредметних зв'язків;
- ✓ зв'язок з життям;
- ✓ мотивація самостійної навчальної діяльності учнів;
- ✓ відповідність психолого-віковим особливостям учнів;
- ✓ логіка розміщення та використання ілюстративного матеріалу як самостійного або додаткового джерела інформації.

17. Прочитайте статтю О.Заболотного «Навчальна книжка має захоплювати» // Дивослово. – 2005. – № 9. – С.36. Прокоментуйте аргументи автора, висловіть власну думку.

18. Знайдіть у каталозі й опрацюйте статті з методичних часописів з оцінкою чинних програм з літератури.

19. На основі опрацьованих статей сформулюйте власну оцінку програм.

20. Створіть методичний дайджест, де були б представлено кілька позитивних й негативних відгуків на чинні програми.

21. Обговоріть програми для конкретного класу з однокласниками, що готуються до педагогічної практики або з методистами.

22. Підготуйте творчу роботу на тему: «Портрет учителя літератури ХХІ століття».

23. Напишіть творчу роботу у вибраному жанрі про вчителя літератури, який мав найбільший вплив на формування Вашої особистості.

24. Укладіть бібліографію статей сучасної періодики про професійні якості вчителя літератури.

25. Створити мультимедійну презентацію до вивчення конкретної теми.

26. Підготувати конспект традиційного уроку літератури.

27. Підготувати конспект інноваційного уроку літератури.

10. Методи та технології навчання

Під час реалізації завдань навчальної дисципліни використовуються логічні та емоційні форми засвоєння матеріалу, різноманітні методи (за джерелом знань: словесні, наочні, практичні; відповідно до характеру пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький; на основі цілісного підходу до діяльності: методи організації та здійснення, методи стимулювання та мотивації, методи контролю та самоконтролю ефективності навчально-пізнавальної діяльності; з точки зору забезпечення продуктивної особистісно орієнтованої освіти: когнітивні, креативні, оргдіяльнісні; а також евристичні методи, методи проблемного навчання та інші; під час роботи з літературними творами:

метод творчого сприйняття, аналізуючий, синтезуючий методи), а також технології (інформаційні, ігрові, інтерактивні, проблемної освіти, діалогічні, дистанційні).

11. Критерії та методи оцінювання

Форма підсумкового контролю успішності – залік у 6 семестрі.

Метою контролю успішності науково-теоретичної та практичної методичної підготовки майбутніх учителів літератури є виявлення рівня засвоєння студентами ОКР «бакалавр» основ знань теорії методики викладання літератури в профільній школі, розуміння важливості теорії для планування й проведення навчально-виховної роботи у середніх загальноосвітніх навчальних закладах різного типу, а саме в гімназіях, ліцєях та колегіумах) та вмінь поєднувати набуті знання для вирішення практичних завдань викладання літератури.

Завдання контролю полягає у визначенні рівня теоретичної та практичної методичної підготовки студентів ОКР «бакалавр»: глибини та міцності теоретичних знань, володіння термінологією, здатності творчо використовувати знання для вирішення конкретних методичних завдань, володіння основними професійно-методичними вміннями (гностичними, комунікативно-навчальними, конструктивно-планувальними, організаційними).

Система контролю з курсу охоплює *поточний, рубіжний і підсумковий контроль*.

Об'єктами *поточного контролю* є:

1. Робота студентів на лекційних заняттях та успішність виконання ними завдань до практичних занять (опрацювання літератури, тексту лекції, виконання практичних завдань).

Форми контролю: усне опитування (індивідуальне, фронтальне, групове), тестування, рецензування, взаєморецензування.

2. Успішність самостійного вивчення студентами тем курсу.

Форми контролю: виконання індивідуальних завдань, написання рефератів.

3. Відвідування студентами лекційних і практичних та лабораторних занять.

Форми контролю: облік відвідування, експрес-опитування, підготовка конспектів уроків для мікровикладання, розроблення матеріалів до практичних та лабораторних занять з дисципліни..

Об'єктом *рубіжного контролю* є рівень засвоєння теоретичних і практичних питань тем та володіння професійно-методичними вміннями, сформованими в студентів упродовж семестру.

Форми контролю: тестування в письмовій формі; виконання індивідуального науково-дослідного завдання, укладання портфолію, укладання тематичних папок, створення мультимедійних презентацій.

Об'єктом *підсумкового контролю* є рівень засвоєння теоретичних знань і володіння професійно-методичними вміннями, сформованими в студентів у результаті вивчення всього курсу.

Форми контролю: **залік** – 6 семестр.

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень студента
--	---------------------	---------------------------

<p>А вдмінно 90-100</p>	<p>Студент має ґрунтовні знання з теорії та історії методики, чітко осмислює основні етапи її розвитку, характеризує праці відомих учених-методистів; обізнаний з типологією уроків літератури, класифікацією методів і прийомів навчання, видами навчальної діяльності школярів; глибоко осмислює зміст і вимоги чинних шкільних програм з української літератури; знайомий з багатьма актуальними проблемами сучасної літературної освіти в середніх загальноосвітніх навчальних закладах різного типу. Добре володіє теоретико-методичними основами організації літературної освіти, добре опанував уміннями конструювати конспекти уроків різних типів. Уміє кваліфіковано здійснювати відбір історико-літературного матеріалу; логічно й послідовно викладати його, критично аналізувати й творчо використовувати на практиці. Студент самостійний у своїй діяльності, мотивований на творче виконання майбутньої професії на основі творчого використання передового педагогічного досвіду учителів-словесників. Мовлення студента повністю відповідає вимогам до професійного мовлення вчителя-словесника.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>
<p>В дуже добре 80-89</p>	<p>Студент в основному володіє основними теоретичними положеннями методики; знає типологію уроків літератури, класифікацію методів, прийомів і видів навчальної діяльності учнів у системі літературної освіти; уміє аналізувати зміст чинних програм із зарубіжної літератури; ознайомлений з багатьма найважливішими працями класичної та сучасної методичної науки. Має достатні знання про типи уроків літератури, уміє конструювати їх структуру, однак допускає окремі неточності у викладі історико-літературного матеріалу та помилки при моделюванні уроку. Недостатньо самостійний і мотивований на творче виконання майбутньої професійної діяльності, знаходиться на репродуктивно-творчому рівні засвоєння передового педагогічного досвіду вчителів-новаторів. Мовлення студента в основному відповідає вимогам до професійного мовлення вчителя-словесника.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>
<p>С добре 75-79</p>	<p>Студент має неповні знання основних положень методики, допускає помилки при їх викладі; у цілому знає типологію уроків літератури, класифікацію</p>	<p>ДОСТАТНІЙ</p>

	<p>методів, прийомів навчання та видів навчальної діяльності учнів, однак при моделюванні структури уроку використовує лише деякі з них, часто використовує стереотипні вирішення навчальних ситуацій. При висвітленні теоретичних питань класичної й сучасної методики робить помилки; допускає неточності в аналізі методичних аспектів викладання української літератури; викладає матеріал білета непослідовно. Бракує самостійності та мотиваційної спрямованості на майбутню професійну діяльність, перебуває на репродуктивному рівні засвоєння передового педагогічного досвіду вчителів-новаторів. У мовленні студента чимало недоліків.</p>	
<p>Д задовільн о 60-74</p>	<p>Студент має задовільні знання з історії та методики навчання української літератури, неповно і з помилками висвітлює основні теоретичні положення методичної науки, допускає помилки у формулюванні дефініцій, змішує поняття й викривляє їх зміст, не ілюструє теоретичні положення методики прикладами шкільної практики. Погано обізнаний зі змістом чинних програм з української літератури, підручниками, посібниками; погано знає праці класичної та сучасної методичної науки. При конструюванні конспекту уроку літератури робить помилки в доборі і трактуванні історико-літературного матеріалу, а також недостатньо враховує принципи шкільної літературної освіти.</p>	<p>ЗАДОВІЛЬНИЙ</p>
<p>Е достатньо 50-59</p>	<p>Виявляє несамостійність і слабку мотивованість на майбутню професійну діяльність, знаходиться на репродуктивному рівні засвоєння передового педагогічного досвіду вчителів-новаторів. Невпевнено й незв'язно викладає матеріал білета. Мовлення студента має чимало помилок.</p>	<p>НИЗЬКИЙ</p>
<p>FX незадовіль но 35-49</p>	<p>Студент не диференціює методи і прийоми навчання, не знає класифікацію типів уроку літератури, не орієнтується в шкільній програмі, не знає підручників, рекомендованих МОН України для використання в школі, не розуміє завдань літературної освіти в середніх загальноосвітніх навчальних закладах України.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬНО</p>
<p>Ф неприйня то</p>	<p>Не вміє моделювати уроки різних типів. Студент не зорієнтований на майбутню професію. Його мовлення не відповідає ustalеним вимогам до професійного</p>	

1-34	мовлення вчителя-словесника.	
-------------	------------------------------	--

12. Розподіл балів, які отримують студенти

МІЖСЕСІЙНИЙ КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ Навчальна дисципліна «Методика навчання літератури» III курс

Поточне тестування та самостійна робота							ІНДЗ	Підсум- ковий контроль (залік)	Сума
Розділ 1				Розділ 2					
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3			
8	9	9	9	8	9	8	20	20	100

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРИ» для студентів СВО бакалавра денної форми навчання (III курс)

1. Методика викладання літератури як наукова дисципліна, її складові та основні джерела розвитку. Завдання методики літератури в школі.
2. Розкажіть про творчий досвід викладання літератури вчителів новаторів Вінниччини й України (за матеріалами фахової періодики та власними спостереженнями).
3. Зміст і структура шкільного курсу літератури в сучасній школі.
4. Змодельуйте фрагмент уроку літератури на ілюстрування принципів вивчення літератури в середній ланці.
5. Змодельуйте фрагмент уроку літератури на ілюстрування принципів вивчення літератури в старшій ланці.
6. Аналіз підручників з літератури для середньої ланки загальноосвітньої школи. .
7. Аналіз підручників з літератури для старшої ланки загальноосвітньої школи.
8. Порівняйте підручники різних авторів для одного класу.
9. Аналіз програм з літератури для середньої ланки загальноосвітньої школи, принципи їх побудови.
10. Аналіз програм з літератури для старшої ланки загальноосвітньої школи, принципи їх побудови.
11. Наведіть приклади літературних ігор різних типів.
12. Учитель-словесник та його професійні якості.
13. Створіть портрет творчого вчителя-словесника, використовуючи праці Т. Бугайко, Є. Пасічника, І. Синиці, Г. Токмань, інших методистів та матеріали фахової преси.
14. Планування роботи вчителя-словесника. Календарно-тематичні та поурочні плани.

15. Наведіть приклад тематичного планування однієї з тем (за вибором студента чи викладача).
16. Сучасний урок літератури як основна ланка літературної освіти та вимоги до нього.
17. Типологія уроків літератури. Традиційні уроки.
18. Типологія уроків літератури. Інноваційні уроки.
19. Сконструуйте план-конспект одного з інноваційних типів уроку літератури.
20. Структура сучасного уроку літератури. Професійна підготовка вчителя до нього.
21. Сконструуйте структуру уроку літератури (за вибором студента чи викладача).
22. Сконструуйте план-конспект одного з інноваційних типів уроку літератури.
23. Методи навчання на уроках літератури. Творчі пошуки словесників щодо вдосконалення методів і прийомів викладання літератури.
24. Змоделюйте фрагмент уроку з використанням традиційних та інтерактивних методів викладання літератури.
25. Метод лекції на уроках літератури. Прийоми стимулювання пізнавальної діяльності учнів. Особливості використання цього методу в старших класах.
26. Змоделюйте фрагмент інноваційної лекції на уроках літератури.
27. Метод бесіди на уроках літератури. Різновиди бесіди.
28. Змоделюйте фрагмент уроку літератури в середній або старшій ланці з використанням одного з різновидів бесіди.
29. Самостійна робота на уроках літератури в 5-11 класах.
30. Змоделюйте використання методу проєктів на уроках та в позаурочній роботі.
31. Проблемність на уроках літератури. Шляхи створення проблемних ситуацій.
32. Сконструуйте план-конспект проведення літературного диспуту.
33. Використання наочності й ТЗН на уроках української літератури в загальноосвітній школі.
34. Змоделюйте фрагмент уроку з використанням ТЗН та наочності.
35. Презентуйте підготоване власноруч портфоліо майбутнього практиканта.
36. Критерії оцінювання знань, умінь і навичок учнів з української літератури.

Шкала оцінювання: сто балова, ECTS, розширена

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою
		<i>Для екзамену, заліку, курсової роботи, практики</i>
90-100	A	ВІДМІННО
80-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ
75-79	C	ДОБРЕ
60-74	D	ЗАДОВІЛЬНО
50-59	E	ДОСТАТНЬО
35-49	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО З МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
1-34	F	НЕПРИЙНЯТНО З ОБОВ'ЯЗКОВИМ ПОВТОРНИМ ВИВЧЕННЯМ ДИСЦИПЛІНИ

13. Методичне забезпечення

- * Навчальна програма з дисципліни «Методика навчання літератури»
- * Робоча програма цієї дисципліни.
- * Ніколенко О. М. Сучасний урок зарубіжної літератури : посібник для вчителя / О. М. Ніколенко, О. М. Куцевол. – Київ : ВЦ «Академія», 2003. – 288 с. (Рекомендовано МОН Укаїни, лист № 1 / 11-2824 від 21.06.2001).
- * Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Методика навчання української літератури» / А.М. Подолинний, О.А. Пойда, Л.І. Цибульська. – Вінниця, 2010. – 56 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Градовський А. В. Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури: методологія та методика : монографія / А. В. Градовський. – Черкаси : Брама, вид-во Вовчок О.Ю., 2003. – 292 с.
2. Жила С. О. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках з різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи : монографія / С. О. Жила. – Чернігів : РВК «Деснянська правда», 2004. – 360 с.
3. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник / О. М. Куцевол. – Київ : Освіта України, 2009. – 452 с.
4. Наукові основи основи методики літератури : навч.-метод. посібник / за ред.. Н. Й. Волошиної. – Київ : Ленвіт, 2002. – 344 с.
5. Ніколенко О. М. Сучасний урок зарубіжної літератури : посібник для вчителя / О. М. Ніколенко, О. М. Куцевол. – Київ : Академія, 2003. – 288 с.
6. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : навч. посібник для студентів ВНЗ / Є. А. Пасічник. – Київ : Ленвіт, 2000. – 384 с.
7. Пометун О.І. Сучасник урок: Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібник / О. І. Пометун та ін. – Київ: А.С.К., 2004. – 192 с.
8. Пультер С. Методика викладання української літератури. Курс лекцій / С. Пультер, А. Лісовський. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2004. – 143 с.
9. Семенюк Г. Ф. Програма з української літератури: Для 10-11 кл. гуманітарного профілю / Г. Ф. Семенюк, В. І. Цимбалюк // Українська мова і література в середн. шк., гімназіях, ліцеях, колегіумах. – 2004. – № 3. – С.88-102.
10. Степанишин Б. І. Викладання української літератури в школі : методичн. посібник для вчителя / Б. І. Степанишин. – Київ : РВЦ «Проза», 1995. – 254 с.
11. Степанишин Б. І. Дітература – вчитель – учень / Б. І. Степанишин. – Київ : Освіта, 1993. – 240 с.
12. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник / Г. Л. Токмань. – Київ : ВЦ «Академія», 2012. – 312 с. – (Серія «Альма-матер»)

Додаткова:

1. Бондаренко Ю. Методика шкільного вивчення української літератури на засадах ідеаційно-концептуального підходу: теорія і практикум : навч. посіб. для студ. філол. ф-тів / Юрій Бондаренко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – 199 с.
2. Островерхова Н. М. Аналіз уроку: концепції, методики, технології / Н. М. Островерхова. – Київ : Фірма «ІНКІОС», 2003. – 352 с.

3. Професія – вчитель літератури : словник-довідник / упор. Т. П. Чередник. – Тернопіль : Мандрівець, 2009. – 140 с. – (Серія «Словники та довідники»).
4. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : монографія / О. М. Семенов. – Суми : ВВП «Мрія-1», 2005. – 404 с.
5. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція / Г. Л. Токмань. – Київ : Міленіум, 2002. – 320 с.
6. Токмань Г. Л. Самостійна робота студентів з методики викладання української літератури в школі / Г. Л. Токмань // Дивослово. – 2006. – № 12. – С. 23-26.
7. Уліщенко В. В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в середній школі / В. В. Уліщенко. – Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 398 с.
8. Цінько С. Роль ТЗН і комп'ютерних технологій у розвитку професійно-творчого потенціалу майбутніх учителів-словесників / С. Цінько, О. Рябцев // Укр. мова і літ-ра. – 2005. – № 1. – С. 40-42.

15. Інформаційні ресурси

1. Ланин Б. А. Интеграция Интернета в литературное образование / Б. А. Ланин // Режим доступу//<http://www.ioso.ru/ts/s010608/lanin.htm>
2. Руденко-Моргун О. И. Мультимедиаучебник / О. И. Руденко-Моргун // Вопросы Интернет образования. – 2001. – № 2. – Режим доступу: <http://vio/fio.ru/vio02/cdsite/Articles/Art116.asp?ForumID=11>

МЕТОДИЧНА І ПЕДАГОГІЧНА ПЕРІОДИКА УКРАЇНИ

1. Дивослово. (Науково-методичний журнал Міністерства освіти, науки і спорту України).
2. Українська мова і література в школі (Науково-методичний журнал Інституту педагогіки НАПН України).
3. Українська література в загальноосвітній школі (Науково-методичний журнал Інституту педагогіки НАПН України).
4. Українська мова й література в сучасній школі до 12.2011 р. Українська мова й література в середніх школах, ліцеях, гімназіях, колегіумах (Науково-методичний та літературно-мистецький журнал. Видається за сприяння Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка).
5. Урок української (Науково-публіцистичний журнал Києво-Могилянської Академії).
6. Українська мова та література (Газета приватного підприємства «Перше вересня»).
7. Літературна Україна (Щотижнева газета Спілки письменників України).
8. Слово і час (Науково-мистецький журнал Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України та Національної спілки письменників України).